

De groene vijand

Auteur: Kolet Janssen

Illustraties: Anne Westerduin

L E E S									
L	Leeservaring								
	A	B	C	D	E	F	G	H	
A	AVI								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
T	Thema								
	fantasie								
Toegekend door KPC Groep te 's-Hertogenbosch									

Genre: fantasie

Aantal bladzijden: 96

Aanvulling leeslatthema's: oorlog tussen plant en mens; niet geloofd worden

1 Korte inhoud

Marius is verhuisd. Zijn vader woont, met zijn vriendin, nog in de stad waar ze eerst gewoond hebben. Moeder heeft een nieuwe baan in het ziekenhuis van de nieuwe stad. Marius en zijn moeder wonen nu in een huis met een grote boom in de voortuin. Marius maakt zijn bed op. De boom tikt met een tak tegen het raam van zijn kamer. Toch waait het niet. Uit het raam kijkend, ziet hij een meisje. Later ziet hij op het naambordje bij de burens dat ze Emma moet heten.

De eerste nacht schrikt Marius wakker van een vreemd geluid: krassende takken tegen zijn raam. Het lijkt of de boom door het raam naar binnen wil met zijn twijgen...

In hoofdstuk 5 maken we kennis met Wikke en Klaver. Met hun FIT-korrels zijn deze blaadjes van een andere planeet gekomen. Een planeet waar de planten de baas zijn. Met behulp van de planten en bomen willen ze ook op aarde de macht overnemen. Ze weten zich te verstoppen in de kast op de kamer van Marius. Onderweg laat Klaver wat FIT-korrels in de pot van de slapende kamerplanten vallen...

De kamerplanten blijken het goed te doen in hun nieuwe omgeving. Te goed! Ze groeien de pot uit. Ook de bollen die moeder in een bak plantte, groeien wonderbaarlijk snel. De cactus vormt opeens schitterende bloemen. De vader van Emma, op koffievistite met zijn vrouw en dochter, valt het ook op. Hij is cactusliefhebber en kweekt ze zelf. Marius droomt van een krop sla die hem tegen de muur drukt...

Wikke en Klaver hebben de planten in het huis van Marius 'voldoende versterkt', zoals ze zelf zeggen. Ze noemen mensen 'kale apen' en vinden het de omgekeerde wereld dat planten dood gaan als ze geen water van die apen krijgen. In de rugzak van Marius gaan ze ongezien mee naar school...

In de klas veroorzaken Wikke en Klaver bijna paniek. Bewegende en bijtende blaadjes! Maar ze weten zich te verstoppen. Juf Sanne bedenkt dat ze maar eens op tijd naar bed moet gaan. Ze dacht echt dat ze lopende plantjes zag...

In de pauze geven Wikke en Klaver de verpieterde Spatifiel en Chlorofiet, de planten in de klas, FIT-korrels. Op verzoek van die twee gaan ze in alle klassen korrels uitdelen...

De volgende dag kunnen de kinderen hun ogen niet geloven. Alle planten in de hele school zijn fors gegroeid en staan er prachtig bij. Ook buiten valt iets op. Het is nog vroeg in de lente, maar alle bomen en planten krijgen al blaadjes. Sommige staan zelfs al in bloei. Het gras tussen de stoeptegels groeit zo hard dat Emma struikelt en een bloedlip oploopt. De cactussen van Emma's vader hebben nog nooit zo rijk gebloeid. Mooi, maar ook eng, vindt Marius. Onder de grote boom in de voortuin vinden Emma en Marius zaaddozen...

Wikke en Klaver reizen in de rugzak van Marius weer terug naar de kast in zijn kamer. Onderweg constateren ze tevreden dat er veel lege zaaddozen op straat liggen...

Langzamerhand beginnen Marius en Emma te begrijpen dat er een soort oorlog aan de gang is. Planten die oorlog voeren tegen mensen. De snelgroeiende planten veroorzaken gaten in het wegdek. Kamerplanten groeien door kieren en gaten naar buiten. Er wordt gespeculeerd over de oorzaak: het gat in de ozonlaag? Maar Marius en Emma hebben Wikke en Klaver horen praten. En ze hebben die vreemde zaaddozen gevonden. Niemand gelooft hun verhaal, alleen juf Sanne twijfelt. Ze moet weer denken aan die wandelende blaadjes...

Wikke en Klaver bedenken ondertussen hoe ze de FIT-korrels verder over de stad kunnen verspreiden. Klaver krijgt een idee: hij weet een zak korrels ongezien mee te geven aan een vuilniswagen. In de zak heeft hij een klein gaatje gemaakt. De vuilniswagen rijdt door de stad en verliest onderweg korrels...

Marius en Emma gaan naar de politie. Inspecteur Pauwels komt mee naar de kamer van Marius en vindt korrels in de muurkast. Hij laat ze in het lab onderzoeken en er blijkt een sterk groeimiddel in te zitten! Drie grote afzuigwagens gaan vervolgens de hele stad door om alle straten, goten en parkjes schoon te maken. Als Marius 's avonds een schone pyjama uit zijn kast pakt, ziet hij twee verdorde blaadjes liggen...

Wintereik, de grote baas, ontbiedt Kornoelje bij zich. Die moet helaas rapporteren dat de invasie op Aarde mislukt is. De kale apen zijn onderschat. Alle korrels wisten ze te vernietigen! Daarom treedt nu plan twee in werking. Op een vuilnisbelt buiten de stad ploppen vreemde zaaddozen open. Er springen groene wezentjes uit. Ze doen zich tegoed aan FIT-korrels, die op een hoop in het midden van de stortplaats liggen...

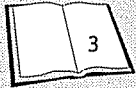

2 Villa aspecten

2a Inleidend tekstje

De teksten met een grijze achtergrond komen uit het boek. De paginanummers staan erbij.

De groene vijand wordt ingeleid met de volgende tekst:

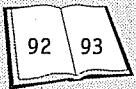

Plop! Een geluid als van een knappend pingpongballetje. En nog één. Het kwam uit de voortuin van het huis dat nu al drie maanden leegstond. Een saaie voortuin. Eén grote, kale kastanjeboom. Verder perkjes met verdorde plantenstengels. Een modderig paadje met hier en daar een kapotte tegel. Onder de boom een laag bruinig mos. Plop! Weer dat geluid. Wat was dat toch? Alsof er iets openbarstte...

Maakt deze tekst de kinderen nieuwsgierig? Waarover zal een boek met de titel *De groene vijand* kunnen gaan, denken ze, na het lezen van dit stukje?

Laat hun voorspelling na het lezen van het hele verhaal controleren op juistheid.

2b Villa Alfabet

Taalkamer

De verhuizers waren nog niet weg of ze lag als een verlepte tulp op de bank.

Hoe ligt iemand erbij, als ze als een verlepte tulp op een bank ligt? Zou het toevallig zijn dat de schrijver hier een vergelijking met een bloem maakt?

Die twijggjes bewogen heen en weer als zenuwachtige vingers.

Wat vind je van de vergelijking? De auteur vergelijkt de twijggjes met vingers, met iets menselijks. Waarom zou ze daarvoor hebben gekozen?

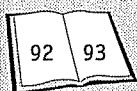
Twee zinnen in de Taalkamer, waarin beeldspraak wordt gebruikt.

Als een verlepte tulp op de bank liggen. Kunnen de kinderen voordoen hoe je dan ligt? Wat hebben ze geantwoord op de vraag of het toevallig is dat Kolet Janssen een vergelijking met een bloem maakt? Kunnen ze andere vergelijkingen bedenken die aangeven hoe je doodmoe en uitgeput op een bank kunt liggen? Zou moeder alleen doodmoe zijn van de verhuizing? Welke oorzaken kunnen de kinderen nog meer bedenken voor haar vermoeidheid?

Twijggjes die als zenuwachtige vingers heen en weer bewegen. Ook hier weer de vergelijking tussen planten en mensen. De vraag naar het waarom van deze vergelijking is

waarschijnlijk niet moeilijk te beantwoorden. Vraag aan de kinderen of ze zelf meer vergelijkingen kunnen bedenken, waarbij aan planten menselijke eigenschappen worden toegedicht, of andersom. Voorbeelden om hen op weg te helpen zijn: *Het ritselen van de blaadjes klonk als gefluister van duizend kinderstemmen* en: *Hij zag er stoer uit. Zijn lijf leek op de stam van een honderdjarige eik.*

De 'even-alleen-zijn'-kamer

Zijn moeder had vaak hoofdpijn.

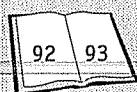
In de keuken vond hij zijn moeder in tranen.

De lange, neerslachtige buien waarbij zijn moeder dagenlang op de bank lag.

Stel je voor dat deze zinnen over jouw moeder gaan. Hoe zou het dan zijn om thuis te komen?

Hebben de kinderen de situatie waarin Marius en zijn moeder zich bevinden opgepikt? Tussen de regels is te lezen dat zijn moeder en vader zijn gescheiden. Vader is met zijn vriendin en haar kind in de stad blijven wonen. Moeder kreeg een baan in het ziekenhuis van de stad waar ze naartoe verhuisd zijn. De zinnen in De 'even-alleen-zijn'-kamer slaan op de periode voor die verhuizing. Kunnen de kinderen zich voorstellen wat een scheiding voor emoties teweegbrengt? Uit school thuiskomen bij een depressieve moeder die met huilogen op de bank ligt, is geen pretje. Kunnen ze begrip opbrengen voor het gedrag van de moeder van Marius?

Misschien willen ze praten over ervaringen van dichtbij over dit onderwerp. Welke emoties spelen een rol? Hoe lang duurt het voordat het leven weer zijn min of meer normale loop krijgt? Helpt een nieuwe baan in een nieuwe omgeving? Laten ze zich de positie van Marius eens indenken. Alleen wonen bij je moeder, je vader maar af en toe zien, wennen aan de vriendin van je vader. En ook nog verhuizen. Wennen aan een ander huis, een andere buurt en een andere school. Over welke ervaringen willen ze zelf vertellen?

Speelzolder

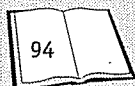
De laatste zinnen van het boek zijn: 'Ze hebben grote plannen. Alles is een kwestie van tijd.'

Wat stel jij je daarbij voor?

Spannend om te filosoferen over het vervolg. De laatste zinnen geven daar alle ruimte voor! Wat hebben de planten geleerd van de eerste missie? Wat doen ze anders? Hoe reageren de 'kale apen' daar dan weer op? Dit vraagt natuurlijk om een vervolgverhaal. Kunnen de kinderen dit schrijven (en zelf illustreren!)?

Kolet Janssen stuurde een e-mail aan alle lezers. De tekst luidt:

Van: *kolet.janssen@skynet.be*
(of mail via: *villa@maretak.nl*)
Aan: <alle lezers van 'De groene vijand'>

Hallo lezer van 'De groene vijand',

Fijn dat je het lezen van mijn boek hebt overleefd. Had je bij het lezen de neiging niet te dicht bij de kamervaren bij jou thuis te gaan zitten? Of heb je alle cactussen in de vuilnisbak gegooid? Wie weet.

Kamerplanten en huisdieren zijn immers niet zo onschuldig als ze lijken. Bij je hond of je poes heb je dat misschien al gemerkt. Als je hem per ongeluk pijn doet, kan hij soms lelijk bijten of uithalen. Maar ook de planten op de vensterbank moet je in de gaten houden!

Toen ik zo oud was als jullie, maakte mijn vader mij wijs dat wij een vleesetende kamerplant hadden. Hij liet mij dode vliegen en wespen tussen de stekelige bladeren stoppen, die hij later ongemerkt weghaalde. Jarenlang geloofde ik dus in het bestaan van zo'n gevaarlijke plant. Misschien heb ik daarom wel dit verhaal geschreven.

Toch ben ik eigenlijk gek op planten. Ik ken er vele bij naam en weet bij welke familie ze horen. Midden op een avontuurlijke wandeling in de Ardennen kan ik soms smelten voor een onooglijk paars bloemetje of een zeldzame klaversoort. Mijn man en mijn kinderen begrijpen niets van mijn enthousiasme. Voor hen zijn planten gewoon onkruid. Jullie en ik weten wel beter.

Groetjes,

Kolet Janssen

Praten over de e-mail van Kolet Janssen kan aan de hand van de suggesties bij de volgende fragmenten:

Fijn dat je het lezen van mijn boek hebt overleefd. Had je bij het lezen de neiging niet te dicht bij de kamervaren bij jou thuis te gaan zitten? Of heb je alle cactussen in de vuilnisbak gegooid? Wie weet.

Gebeurt het de kinderen wel eens dat ze als het ware in een boek getrokken worden? Dat ze zich zo inleven in wat ze lezen dat ze denken dat gebeurtenissen uit het boek

ook in de realiteit kunnen gebeuren? Kijken ze met andere ogen naar planten na het lezen van *De groene vijand*? Hebben ze de neiging om kamerplanten het huis uit te zetten?

Toen ik zo oud was als jullie, maakte mijn vader mij wijs dat wij een vleesetende kamerplant hadden.

Wat vinden de kinderen van het grapje van de papa van Kolet Janssen? Zouden zij het geloofd hebben? Bestaan er eigenlijk vleesetende planten? Laat ze het eens uitzoeken en er informatie over verzamelen.

Jarenlang geloofde ik dus in het bestaan van zo'n gevaarlijke plant. Misschien heb ik daarom wel dit verhaal geschreven.

Kolet Janssen vertelt hier hoe ze waarschijnlijk op het idee gekomen is voor dit verhaal. Ze is er niet helemaal zeker van. 'Misschien' zegt ze. Wat denken de lezers? Kan zo'n herinnering van vroeger aanleiding zijn om er een boek over te schrijven? Herinneren de kinderen zich verhalen van vader, moeder, opa, oma of anderen die aanleiding kunnen zijn tot een verhaal?

Toch ben ik eigenlijk gek op planten.(...) Mijn man en mijn kinderen begrijpen niets van mijn enthousiasme. Voor hen zijn planten gewoon onkruid.

Begrijpen de kinderen het enthousiasme van de auteur? Hoe staan zijzelf tegenover planten? Weten ze er veel van? Kennen ze veel plantennamen? Zoeken ze op vakantie naar bijzondere planten en bloemen? Hebben ze 'groene vingers'? Of... zijn planten in hun ogen ook alleen maar onkruid?

Jullie en ik weten wel beter.

Deze zin is een onderonsje tussen schrijver en lezers. De schrijver appelleert hier aan de gemeenschappelijke kennis van het verhaal. Hiermee worden alle mensen die het boek niet gelezen hebben buitengesloten. Ervaren de kinderen vaker zo'n band met de schrijver van een boek? Hebben ze het idee dat ze persoonlijk door de schrijver worden aangesproken door zijn of haar verhalen? Vinden ze dat de laatste zin in deze e-mail dat gevoel nog versterkt?

Stimuleer de kinderen om hun reacties op *De groene vijand* en de mail van Kolet Janssen daadwerkelijk aan haar te laten weten. Welk antwoord kregen ze op hun bericht? Print het uit en berg het op in de Boekenmap.

2c Vragen naar aanleiding van de Villaatjes

Na de hoofdstukken 2, 7, 15 en 22 staan in het boek de Villaatjes afgedrukt. De vragen die daarbij horen en achter in het boek staan, zijn hieronder weergegeven.

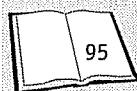
Als u met de kinderen over het boek praat nadat ze het hebben uitgelezen, neem dan een selectie uit de vragen met hen door. Laat in eerste instantie de kinderen kiezen

over welke vragen ze willen praten. Vraag dóór als er niet veel uitkomt. Vraag vooral weer naar eigen ervaringen en gevoelens in situaties die de kinderen zelf hebben meegemaakt.

U kunt er ook voor kiezen om de vragen meteen te bespreken als de hoofdstukken waarop de vragen betrekking hebben, gelezen zijn.

Het is bij het beantwoorden van de vragen onbelangrijk of het kind een 'goed antwoord' geeft. Vaak is niet duidelijk wat een correct antwoord is. Bovendien is het overdenken van de vraag het belangrijkste.

Vragen na hoofdstuk 2, bladzijde 9

1 Vind je de moeder van Marius een goede moeder?

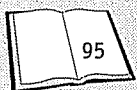
Als je alleen afgaat op het gedrag van moeder, dan zal het antwoord van de kinderen waarschijnlijk nee zijn. Hebben de kinderen door in welke situatie moeder en Marius verkeren? In het commentaar bij De 'even-alleen-zijn'-kamer wordt daar ook op ingegaan. Bij het bespreken van deze vraag kunnen dezelfde aspecten aan de orde komen.

2 Het waait niet en toch tikt de boom tegen het raam. De takken leken in zichzelf te lachen, denkt Marius. Hoe komt Marius bij dat idee?

Denkt Marius dat de boom hem beetneemt? Geen wind en toch takken die tegen de ramen tikken. Is het alleen de boom die hem dat doet denken, of draagt de verhuizing daar ook toe bij? Het is immers zijn eerste nacht in een nieuw huis. Weten de kinderen uit eigen ervaring hoe het is om een eerste keer in een nieuwe omgeving te slapen? Na een verhuizing of de eerste nacht op vakantie bijvoorbeeld.

3 Het boek heet 'De groene vijand'. Heb je al een idee wie die vijand is?

Laat de titel van het boek in verband brengen met wat ze tot nu toe gelezen hebben. Wie of wat is een vijand? Vijand klinkt dreigend. Bij vijand denk je aan oorlog. Wordt het zo erg?

Vragen na hoofdstuk 7, bladzijde 31

1 Wikke en Klaver vinden het vreemd dat de planten niet bepalen wat er gebeurt. Zij zorgen immers voor het voedsel.

Ben je het met Wikke en Klaver eens? En als je een plant zou zijn, hoe zou je er dan over denken?

Planten voorzien de mens van voedsel. Dat is een reden om planten respectvol te ontmoeten, maar mogen planten op grond daarvan dan ook bepalen wat er gebeurt?

Volgens Wikke en Klaver is het de omgekeerde wereld: mensen die over planten rege-

ren. Vanuit hun gezichtspunt is dat absurd. Zij zijn gewend aan planten die het voor het zeggen hebben. Vraag aan de kinderen of ze zich in de denkwereld van Wikke en Klaver kunnen verplaatsen. Hoe zouden ze dan over mensen denken? Hoe waarderen ze dan de omgang van mensen met planten? Kennen ze mensen die in plantenogen op een goede manier met planten omgaan?

2 Marius weet niet goed of hij heeft gedroomd dat de twijgen naar binnen kwamen of dat het echt gebeurd is. Weet jij het wel?

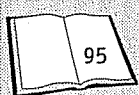
Droom of werkelijkheid. Herkennen de kinderen het gebied tussen droom en realiteit? Dromen ze zelf weleens? Herinneren ze zich hun dromen? Lijken hun dromen ook echt? Ook nog als ze al wakker zijn?

3 Een krop sla die zo groot is dat hij Marius tegen de muur drukt. Dat is meer een nachtmerrie dan een droom. Zou hij die nachtmerrie ook aan zijn moeder vertellen? Leg je antwoord goed uit.

Hoe zou de reactie van moeder zijn geweest als hij die droom aan haar verteld had? 'Niks aan de hand, het is maar een droom,' zou ze waarschijnlijk geantwoord hebben. Vertellen de kinderen hun dromen aan anderen? Zijn er dromen die je wel en dromen die je niet vertelt? Als er verschil is, kunnen ze dan vertellen waarom?

4 Je weet nu wie de 'groene vijand' is. Klopte dat ongeveer met het antwoord dat je bij het eerste blok vragen hebt gegeven?

Laat de kinderen hun voorspellingen vergelijken met wat ze tot nu toe in het boek gelezen hebben.

Vragen na hoofdstuk 15, bladzijde 60

1 'Mensen zijn toch veel sterker dan planten,' zei Emma. 'Als ik zo'n plant uitruk, is het afgelopen met hem.'
'Niet als ze met vele zijn,' zei Marius, 'niet als ze extra sterk zijn. En zeker niet als niemand het in de gaten heeft.'
Met wie ben jij het eens?

Wie praat in de werkelijkheid? Wie gaat mee met de fantasiewereld van het verhaal? Zou Emma ook zo praten als ze Wikke en Klaver zou kennen?

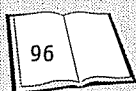
2 Emma geeft als raad aan Marius om te doen alsof ze niets weten van de plantenwezentjes. Want 'we moeten eerst achterhalen wat ze precies van plan zijn, dan moeten we actie ondernemen.'
Vind je dat een goede raad?

Waarom zou Emma deze raad aan Marius geven? Is ze bang dat niemand hen zal geloven als ze met hun verhaal aankomen? Weten de kinderen al wat de planten van plan zijn?

3 'Dit was oorlog, oorlog van de planten tegen de mensen.' Hoe ziet zo'n oorlog eruit? Wie zijn de slachtoffers van zo'n oorlog?

Stel, zo'n oorlog breekt uit. Welke wapens kunnen planten gebruiken? Welke middelen hebben mensen om zich de planten van het lijf te houden? Als mensen en planten werkelijk vijanden van elkaar worden, wat zijn dan de gevolgen? Wat zou er gebeuren als de planten de oorlog winnen? En wat als de mensen als overwinnaar uit de bus komen?

Vragen na hoofdstuk 22, bladzijde 91

1 Inspecteur Pauwels is zo boos op de planten dat hij overal naar wil luisteren, zegt de agente. Wat heeft die boosheid met dat luisteren te maken?

Is dit een houding die uitdrukt dat de inspecteur radeloos is? Weet hij absoluut niet wat er aan de hand is of wat hij moet doen, zodat hij bereid is naar iedereen te luisteren die met een verklaring komt? Wat vinden de kinderen van zo'n houding van een politieman?

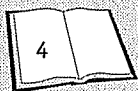
2 'Kleine, groene wezentjes dus,' herhaalde hij. 'Hoe moet ik dat ooit in het dossier schrijven?'
Waarom heeft inspecteur Pauwels daar moeite mee? Hoe komt het dat vooral de volwassenen steeds de kinderen niet geloven?

Stel dat hij dat wel in een dossier schrijft en iemand anders leest het. Wat zou die ander over Pauwels denken? Welke vragen zouden aan hem gesteld worden? Hoe zullen de reacties zijn als hij onthult dat zijn bronnen twee kinderen zijn. Welk antwoord geven de kinderen op de vraag over de geloofwaardigheid van kinderen voor volwassenen? Hebben ze hier zelf ervaring mee?

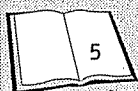
3 Extra Verdieping

3a Praten over taal en gevoel

Hierna volgt een aantal woorden, zinnen of tekstfragmenten, die het waard zijn om te bespreken. Ze worden voorzien van bespreeksuggesties. Het kan gaan om bijzonder taalgebruik, taal die heel sterk een gevoel uitdrukt of om beeldspraak en humoristisch taalgebruik. De paginanummers verwijzen naar de vindplaatsen van de fragmenten.

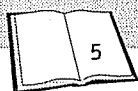

Marius leunde met zijn voorhoofd tegen het koude glas van het raam van de woonkamer. Hij hoopte dat zijn hoofdpijn zo zou weggaan.

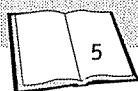
Hij werkte hard door en maakte zijn bed helemaal op. Ziezo, dat scheelde een stuk. Hij leunde weer tegen het raam. Zijn hoofdpijn was weg.

Wat doen de kinderen als ze hoofdpijn hebben? Marius zette zijn voorhoofd tegen koud glas. Helpt dat? Een zakje met ijsklontjes kan ook. Hoe zou het komen dat de hoofdpijn van Marius over is na hard werken? Gaat dat bij de kinderen ook wel eens zo? Wanneer krijg je eigenlijk hoofdpijn?

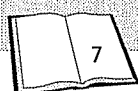
Hij hoopte dat hij vanuit zijn bed de maan zou kunnen zien.

Waarom wil Marius de maan zien als hij in bed ligt? Heeft dat te maken met de verhuizing? Heeft hij in zijn oude kamer de maan ook gezien vanuit z'n bed en geeft het hem daarom een vertrouwd gevoel in de nieuwe omgeving? Hebben de kinderen dezelfde ervaring als ze in een vreemd bed slapen, bijvoorbeeld als ze uit logeren zijn of op vakantie?

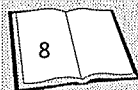
Zijn naakte takken wezen zwijgzaam omhoog.

Welk beeld krijg je als je deze zin goed tot je door laat dringen? Zie je de boom voor het raam van Marius' kamer voor je?

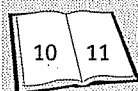
Papa woonde nog in de oude stad, met zijn vriendin en hun zoontje.

In deze zin wordt tussen de regels door verteld dat de ouders van Marius gescheiden zijn. In de volgende regels staat de bezoekenregeling vermeld. De zin 'En hij had nog wel gehoopt dat het beter zou gaan in het nieuwe huis.' (blz. 4) krijgt nu meer betekenis. Begrepen de kinderen toen al wat de reden voor de verhuizing was?

Het was gek, maar die planten brachten wel wat leven in de kamer.

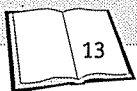
Wat hebben de kinderen met planten? Hebben ze thuis veel planten? Staan er planten in de klas? Valt het op als er in een ruimte helemaal geen planten staan? Houden ze van grote planten, groene planten, bloeiende planten?

De lamp op zijn bureau tekende een lichtcirkel met donkere schaduwen opzij.

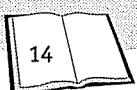

Kunnen de kinderen tekenen wat in deze zin geschetst wordt?

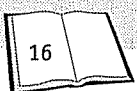
Als we eenmaal overal licht hebben, wordt het een stuk gezelliger.

Een nieuw huis, pas verhuisd. Nog niet alle lampen hangen. Dan wordt het eerst schemerig, daarna donker. Brengt licht dan alleen gezelligheid? Of zorgt het ook voor een gevoel van veiligheid?

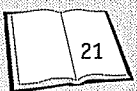
...de dreigende twijgen...

Valt de kinderen het binnenrijm op in deze woorden? Laat de woorden eens hardop zeggen. Kunnen ze zelf meer van dergelijke woordparen bedenken?

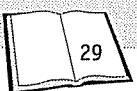
Als oom Bart er was, ging het altijd beter.

Kennen de kinderen ook zo iemand die nadrukkelijk aanwezig is? Voor mama is oom Bart zo iemand. Met een aanstekelijke vrolijkheid, die ervoor zorgt dat je je beter voelt, als je het even niet ziet zitten.

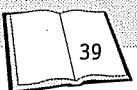
'Straks wordt dat monstertje wakker en begint hij weer te bewegen, een hoogst vervelende eigenschap van dieren!'

Waarom vinden juist Wikke en Klaver het zo vervelend als Marius gaat bewegen? Wikke en Klaver maken ook geen onderscheid tussen mensen en dieren. Wat vinden de kinderen van dat oordeel? Het is waarschijnlijk al opgevallen dat de blaadjes mensen 'kale apen' noemen.

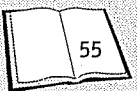

(...) 'u heeft echt wel groene vingers!'

Zijn de kinderen bekend met deze uitdrukking? Hebben ze zelf groene vingers? Kennen ze iemand met groene vingers? Wat kunnen ze daarover vertellen?

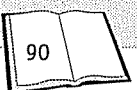
'Dat scheelde maar een meeldraad,' zei Klaver.

'Kom ik vouw mijn blaadjes toe en ga wat slapen, dat heb ik wel verdiend na een dag als vandaag.'

Wikke kronkelde zijn ranken van plezier.

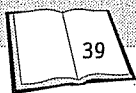

'Vertel me eens wat er aan de tak is.'

Kunnen de lezers zich deze zinnen herinneren? Wat vinden ze van deze plantentaal? Laat ze eens een aantal spreekwoorden en gezegden verzamelen, waar mensen of

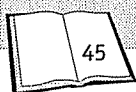

lichaamsdelen in voorkomen. Kunnen ze die omzetten in plantentaal? (Hun blaadjes tuiten, Knoppen op steeltjes opzetten, Groene takjes hebben)

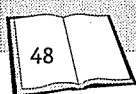
Spatifiel en Chlorofiet

Kunnen de kinderen de Nederlandse benaming van deze planten opzoeken? (Spathi-florae zijn Aronskelkachtigen, Chlorophyta zijn Groenwieren)

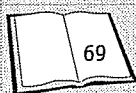
stutstokjes

Waarom is dit een leuk woord? Om de betekenis? Om de vorm: de allitererende 'st'?

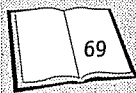
barbieroze bloemen

Ook hier alliteratie (b-, b-) en een omschrijving die meteen duidelijk maakt hoe de bloemen eruitzien. Wat vinden de lezers van deze beschrijving?

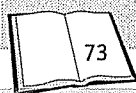
'Planten kunnen nooit sterker zijn dan mensen, daar moeten jullie echt niet bang voor zijn.'

Is dat zo? Zijn planten nooit sterker dan mensen? Of bedoelt mama hier dat planten nooit de baas kunnen spelen over mensen?

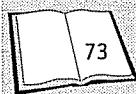
'Die jongen van hiernaast heeft een slechte invloed op onze Emma,' zei de papa van Emma tegen zijn vrouw (...).
De mama van Marius belde met haar broer Bart. 'Zou het komen door de verhuizing dat hij zulke rare dingen verzint?' vroeg ze.

De volwassenen geloven de kinderen niet. Marius krijgt de schuld van het fantastische verhaal. Begrijpen de kinderen de wanhoop bij Marius en Emma, die blijkt uit de zinnen: *Marius en Emma keken elkaar wanhopig aan. Weer niet gelukt!?*

'Misschien is het een mutatie...' dacht juf Sanne hardop.

Wat is een mutatie? Kunnen de kinderen daar achter komen? Er zijn spontane mutaties en bedoelde mutaties. Misschien komen ze bij hun zoektocht de termen genetisch gemodificeerde of genetisch gemanipuleerde planten tegen. Denken de kinderen dat het mogelijk is planten te kweken die heel erg snel groeien? Wat kunnen daar de voordelen van zijn? Zijn er ook nadelen?

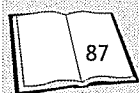

'Jammer dat Valeriaan niet is meegekomen,' zei Wikke, 'die zou er wel voor gezorgd hebben dat de kleine aap rustig bleef slapen.'

Kennen de kinderen de werking van Valeriaan? Laat ze eens in een folder van homeopathische producten opzoeken tegen welke kwalen Valeriaan gebruikt wordt. Kunnen ze

ook een afbeelding vinden van een Valeriaanplant? Kennen ze meer geneeskrachtige planten en kruiden? Misschien vinden ze het leuk om meer te weten te komen over kruidengeneeskunde.

De tv en de kranten verloren hun belangstelling en zochten nieuwe sensatie. Die vonden ze in een naburige stad waar een klas schoolkinderen hun meester gijzelden.

Zo gaat dat met bijzondere gebeurtenissen. Als het nieuwtje eraf is, berichten de kranten en de radio en tv er nog maar mondjesmaat over. En wanneer er iets anders komt dat de aandacht trekt, is het alweer snel vergeten. Kunnen de kinderen voorbeelden noemen van gebeurtenissen die veel opzien baarden, maar waar je nu niets meer over hoort? Hoe verklaren ze dit verschijnsel?

3b Kennis van genres

De groene vijand kan tot het genre fantasie gerekend worden. Het fantastische element in het verhaal is niet moeilijk aan te geven. Door de gecursiveerde gedeelten in het boek wordt aanvankelijk het onderscheid tussen fantasie en realiteit duidelijk aangegeven. Langzamerhand dringen fantastische elementen door in de realiteit. Ze worden opgemerkt door Marius en Emma en later ook door juf Sanne. Anderen zien ze niet of redeneren ze weg met uitspraken als: 'Het is vroeg lente dit jaar', 'Komt zeker door het gat in de ozonlaag'. Maar uiteindelijk kan niemand er meer omheen.

Er zijn fantasieverhalen waarbij je meteen door hebt dat het om fantasie gaat. *De groene vijand* is niet zo'n verhaal. Ogenschijnlijk gewone dingen – een boom die met zijn takken tegen het raam tikt, planten die snel groeien – zijn op zich nog geen reden om aan fantasie te denken. Gaandeweg wordt duidelijk dat het hier om een fantasieverhaal gaat. Wanneer kregen de lezers dat idee? Hebben de lezers opgemerkt welke 'werkelijkheidsswitch' de schrijfster toepast?

Planten die de wereld gaan regeren. Het is een thema dat vaker gebruikt is. Kennen de lezers een (teken)film waarin dit gegeven een rol speelt?

Bij het lezen van een realistisch verhaal kun je als lezer denken: 'Dat kan mij ook overkomen' of 'Zo zou ik nooit gehandeld hebben' of 'Gelukkig dat ik niet in de schoenen van de hoofdpersoon sta'. Kwamen zulke gedachten ook boven bij het lezen van *De groene vijand*? Is er verschil tussen dit soort gedachten bij het lezen van een realistisch verhaal en een fantasieverhaal?

Brengt het gegeven van *De groene vijand* associaties met zich mee? Bijvoorbeeld: Stel je eens voor dat alle mieren van de hele wereld zich zouden verzamelen en een stad binnenmarcheren. Komen sprinkhanenplagen in de buurt van zo'n scenario? Films met een dergelijk onderwerp zijn er ook. Hebben de kinderen die weleens gezien? Zijn er overeenkomsten met het verhaal van *De groene vijand*?

Thema's en motieven

Planten tegen mensen

Hét thema in *De groene vijand* is de strijd die de planten aangaan met de mensen. Konden de kinderen zich verplaatsen in de redeneringen van Wikke, Klaver en de andere planten?

Heeft het verhaal hen aangezet tot andere fantasieën? Wat als de dieren de macht overnemen? Zien ze parallellen met films waarin dit thema een rol speelt? Vogels, spinnen, haaien en dino's die de strijd met de mens aangaan? Met welke ogen keken ze tijdens het lezen van *De groene vijand* naar de planten thuis of buiten? Hebben ze, al is het maar heel eventjes, niet gedacht: zouden onze planten ook de macht willen overnemen? Vind je dat Kolet Janssen zich goed heeft ingeleefd in planten die hier op aarde komen om de macht over te nemen?

Kinderen worden niet geloofd

De ouders van Marius en Emma, juf Sanne en de inspecteur, geloofden de twee niet. Hoe voelt dat, als je weet dat je gelijk hebt en anderen geloven je niet? Kunnen de kinderen voorbeelden uit eigen ervaring noemen van situaties waarin zij niet geloofd werden? En waarbij achteraf bleek dat ze toch gelijk hadden? Geven volwassenen in het algemeen ruiterlijk toe dat ze ongelijk hadden?

Hoe beschrijft Kolet Janssen de volwassenen in dit boek? Slimmer dan kinderen? Of lijken die volwassenen soms wat op kinderen en de kinderen op volwassenen?

3c Praten over illustraties

Als de lezer het boekprofiel heeft ingevuld: kijk daar dan eerst even naar en neem dit als startpunt.

Anne Westerduin maakte de illustraties in *De groene vijand*. Vinden de kinderen ze goed passen bij een fantastisch verhaal? In het gesprek over genres is aan de orde geweest dat *De groene vijand* een mix bevat van realiteit en fantasie. Is dit ook aan de illustraties te zien? Natuurlijk is de kinderen de versiering van de hoofdstukaanduidingen opgevallen. Vanaf bladzijde 44 hebben ze het gras als het ware uit het boek zien groeien, steeds meer woorden verdringend, steeds meer ruimte innemend. Wat vinden ze van deze vondst? Hebben ze hierdoor sterker ervaren wat het betekent als planten alsmaar doorgroeien?

Op bladzijde 78 en 79 is de plantengroei op het hoogtepunt. Letterlijk nemen de planten ook in het boek de meeste ruimte in. Is dat opgevallen? Vinden de kinderen dat Anne Westerduin erin geslaagd is om de sfeer die het verhaal oproept te versterken door haar illustraties?

Ook in dit boek staan weer illustraties die meteen de gevoelens van de getekende personen duidelijk maken. Kijk met de kinderen bijvoorbeeld naar de tekeningen op de bladzijden 12, 25 en 63. Welke gevoelens zullen de daar getekende personen hebben?

4 Verwerking

Voor verdere verwerking is nog een aantal kopieerbladen opgenomen.

4a is het Boekprofiel.

4b een brief aan Marius en Emma.

4c 'Eigen mening' blad.

4d een creatieve opdracht.

4e de boom van Marius.

4f tenslotte, is het titelblad.